

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ภาวะโภชนาการ และหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และภาวะโภชนาการ กลุ่มประชากรคือ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 82 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องชั่งน้ำหนัก - วัดส่วนสูง แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบทดสอบความรู้ทางโภชนาการตามแนวทางโภชนบัญญัติ 9 ประการ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแม่ทา จังหวัดลำพูน จำนวน 10 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยสูตรสัมประสิทธิ์คูเคอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับที่ของสเปียร์แมน (Spearman's rank correlation coefficient)

สรุปผลการศึกษา

ประชากรเป็นบุคลากรด้านสุขภาพ ร้อยละ 51.22 และบุคลากรด้านอื่น ๆ ร้อยละ 48.80 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 74.40 มีอายุอยู่ระหว่าง 20-35 ปี ร้อยละ 58.59 อายุเฉลี่ย 34.11 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 71.95 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 96.34 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 40.24 ระยะเวลาการปฏิบัติงานระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 42.68 รายได้มากกว่า 9,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 39.03 รายได้เพียงพอไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 37.80 รายได้ไม่เพียงพอมีหนี้สิน ร้อยละ 37.80 การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร ร้อยละ 90.24 และแหล่งความรู้ได้จากเอกสารเผยแพร่ความรู้ ร้อยละ 65.37

ประชากรมีระดับความรู้ตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ ในระดับดี ร้อยละ 85.37 ระดับปานกลาง ร้อยละ 13.41 และมีระดับความรู้ต่ำ ร้อยละ 1.22 ประชากรมีภาวะโภชนาการต่ำ ร้อยละ 6.09 ปกติ ร้อยละ 81.71 และเกิน ร้อยละ 12.20 ความรู้ตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ กับภาวะโภชนาการของประชากรไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.64

อภิปรายผล

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความรู้ทางโภชนาการของประชากร

จากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นว่าประชากรมีความรู้ทางโภชนาการตามแนวทางโภชนบัญญัติ 9 ประการ อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 85.37) หมายความว่า ประชากรมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาโภชนบัญญัติ 9 ประการ เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา ร้อยละ 93.90 ทำให้สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้ทั้งจากการอ่าน และการฟัง อีกทั้งการศึกษายังเป็นตัวช่วยพัฒนาสติปัญญา การคิดอ่าน ความรู้ ความเข้าใจ ส่งผลให้บุคคลมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจากการศึกษาประชากรได้รับข้อมูลข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่ความรู้ ร้อยละ 65.37 และทุกรายได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่าหนึ่งแหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปฤษฎางค์ จันทร์บุญเรือง (2536) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านข่าวสารกับโภชนนิสัยของประชาชนในจังหวัดเลย พบว่า สื่อหนังสือมีความสัมพันธ์กับความรู้ทางด้านโภชนาการของประชาชน Brillhart, P.C. (1990) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข้อมูลด้านอาหารกับความรู้ทางโภชนาการและเจตคติของวัยรุ่นในมหาวิทยาลัยมิชิแกน พบว่าความรู้ทางโภชนาการมีความสัมพันธ์กับแหล่งข้อมูลด้านอาหาร รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของเบญจพร สุขประเสริฐ และคณะ (2541) ซึ่งได้ศึกษาทัศนคติ ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรด้านการสาธารณสุข และประชาชนมีความรู้สูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้ทางด้านอาหารและโภชนาการสูงกว่าประชาชนที่มีความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรี และสอดคล้องกับการศึกษาของกองสุขศึกษา (อึ้งใน ชัยณรงค์ สังข์ช่าง, 2541) ซึ่งได้ศึกษาในหัวหน้าครอบครัวในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การแสวงหาความรู้และข้อมูลข่าวสารการดูแลสุขภาพจะทำให้หัวหน้าครอบครัวมีความรู้ที่ถูกต้อง ช่วยทำให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง การแสวงหาความรู้ข่าวสารได้จาก

การได้รับจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร แผ่นพับ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ บทความ การรับฟังวิทยุ หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน การรับชมโทรทัศน์รายการเพื่อสุขภาพ หรือการรับคำแนะนำ การซักถาม พุดคุยจากแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มเครือข่ายทางสังคม มีระยะเวลาปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 6-10 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชากรเป็นกลุ่มที่ให้บริการด้านสุขภาพ ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสอน และให้คำแนะนำในเรื่องการดูแลสุขภาพแก่ผู้รับบริการ ดังนั้นจึงต้องมีการแสวงหาความรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพของตนเองให้มีภาวะโภชนาการที่ปกติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิมชัย ลิมวัฒนา (2539) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขต 7 พบว่า เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ภาวะโภชนาการของประชากร

ประชากรมีภาวะโภชนาการต่ำ ร้อยละ 6.09 ปกติ ร้อยละ 81.71 และเกิน ร้อยละ 12.20 หมายความว่า ผลการศึกษาครั้งนี้พบเช่นเดียวกับการศึกษาของ บุญเหลือ พรังคำภู และคณะ (2542) ที่ได้สำรวจภาวะโภชนาการของประชากรจังหวัดเชียงใหม่ และพบว่า มีอัตราการเกิดภาวะโภชนาการต่ำ ร้อยละ 9.2 ภาวะโภชนาการปกติ ร้อยละ 72.6 และภาวะโภชนาการเกิน ร้อยละ 18.2 และการศึกษาของอาพร ว่องสุขสวัสดิ์ (2541) ซึ่งได้ศึกษาวิถีชีวิตและภาวะสุขภาพของบุคลากรโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ามีภาวะโภชนาการต่ำ ร้อยละ 12.18 ภาวะโภชนาการปกติ ร้อยละ 65.06 และภาวะโภชนาการเกิน ร้อยละ 22.76 ผลการศึกษาครั้งนี้แตกต่างจากการศึกษาของ วิชัย ต้นไพจิตร และคณะ (2543) ที่ได้ศึกษาในเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ณ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี จำนวน 972 คน พบภาวะโภชนาการปกติ ร้อยละ 58.6 ภาวะโภชนาการต่ำ ร้อยละ 19.2 และภาวะโภชนาการเกิน ร้อยละ 22.2

ดังนั้นการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าประชากรมีภาวะโภชนาการดี อาจเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ อยู่ในระดับดี ซึ่งการมีความรู้ดีทำให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกต้อง และมีประโยชน์ต่อร่างกาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางโภชนาการกับภาวะโภชนาการ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางโภชนาการตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ประการ กับภาวะโภชนาการในประชากรที่ปฏิบัติงาน ณ โรงพยาบาลแม่วาง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าความรู้ทางด้านโภชนาการไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการ ($r = 0.64$) ทั้งนี้เนื่องมาจากประชากรมีคะแนนความรู้ทางโภชนาการอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 85.37 หรือมีการรับรู้ในลักษณะที่ค่อนข้างดีเหมือนกันทั้งกลุ่ม หรือการรับคำแนะนำ การซักถาม พูดคุยจากแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มเครือข่ายทางสังคม แต่อาจไม่ได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะโภชนาการที่ดี หรือยังมีปัจจัยอื่นที่ไม่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ที่มีผลต่อภาวะโภชนาการ นอกจากความรู้ทางโภชนาการ เช่น ปัจจัยด้านชีววิทยา รายได้ของครอบครัว เป็นต้น รวมทั้งการศึกษารุ่นนี้ทำในกลุ่มประชากรมีจำนวนน้อยเกินไป ซึ่งเมื่อทำการทดสอบการกระจายตัวของข้อมูลพบว่าไม่เป็นโค้งปกติ ตลอดจนอาจต้องปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการศึกษาไปใช้

ผลการศึกษารุ่นนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการให้โภชนศึกษาซึ่งควรเน้นกับกลุ่มที่มีภาวะโภชนาการต่ำ และภาวะโภชนาการเกิน
2. เป็นแนวทางในการส่งเสริมภาวะโภชนาการที่ดีของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องต่อไป
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยทางโภชนาการของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลอื่น และกลุ่มผู้มารับบริการ ตลอดจนการศึกษาวิจัยในชุมชน

การศึกษารุ่นต่อไป

1. ศึกษาความรู้และภาวะโภชนาการกับประชาชนวัยทำงานกลุ่มอื่น
2. ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของประชากร